

Številka: 00104-191/2019/4

Datum: 7. 8. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi s stroški za energetiko

Iz poslanskega vprašanja Zmaga Jelinčiča Plemenitega glede plačevanja visokih zneskov za energente, je mogoče razbrati, da gre za stroške, ki bremenijo končnega porabnika na računih za električno energijo v Sloveniji.

Vlada Republike Slovenije na poslansko vprašanje podaja odgovor glede strukture računa, pravno osnovo in namen obračunavanja posameznih postavk na računu za električno energijo in navaja podatke zbranih prihodkov za te namene v letu 2018.

Končni znesek za plačilo dobavljene električne energije, ki se zaračunava odjemalcem električne energije, je sestavljen iz:

- cene električne energije,
- omrežnine za uporabo elektroenergetskega sistema;
- energetske dajatve;
- trošarine na električno energijo in
- davka na dodano vrednost.

Cena energenta - električne energije, ki se prosto oblikuje na trgu s strani dobaviteljev električne energije, je v letu 2018 pri povprečnem gospodinjstvem odjemalcu predstavljala 34 %, omrežnina 35 %, energetske dajatve 11 %, trošarina 2 % in davek na dodano vrednost 18 % končne maloprodajne cene. Več informacij o strukturi cene električne energije na maloprodajnem trgu v Sloveniji je dostopnih na naslednji povezavi:

<https://www.energetika-portal.si/nc/novica/n/v-letu-2018-visje-cene-elektricne-energije-za-negospodinjske-odjemalce-4167/>

Cena električne energije je določena na podlagi tržnih zakonitosti s strani dobaviteljev na trgu električne energije. Obračunava se za vsako porabljeno kilovatno uro v večji (VT), manjši (MT) oziroma enotni (ET) tarifi. Pravno razmerje med odjemalcem in dobaviteljem je določeno s pogodbo o nakupu in prodaji električne energije in splošnimi pogoji, ki so različni glede na gospodinjstvi ali ostali (negospodinjstvi) odjem.

Omrežnina je znesek, ki ga je za uporabo sistema električne energije dolžan plačati uporabnik sistema. Odjemalec električne energije plača za prenos in distribucijo električne energije po električnem omrežju do svojega prevzemno-predajnega mesta. Omrežnina je namenjena izvajanju dejavnosti distribucijskega operaterja (SODO, d.o.o.) in dejavnosti systemskega operaterja (ELES, d.o.o.) in je določena s strani regulatorja trga (Agencije za energijo) na nacionalnem nivoju:

- glede na obračunsko moč (kW), ki je za odjemalce pod 43 kW odvisna od moči vgrajenih varovalk, za odjemalce nad 43 kW pa glede na njihovo izmerjeno moč,
- glede na prevzeto delovno električno energijo (kWh), ki se obračuna za vsako porabljeno kilovatno uro električne energije v večji (VT), manjši (MT) oziroma enotni (ET) tarifi in

- čezmerno prevzete jalove energije.

V letu 2018 je bilo iz naslova omrežnine zbranih skupaj 371,8 mio EUR, od tega 277,7 mio EUR omrežnine za distribucijski sistem in 94,1 mio EUR za prenosni sistem. Zraven tega pa še 3,2 mio EUR omrežnine za čezmerno prevzeto jalovo energijo in 11,3 mio EUR omrežnine za priključno moč, ki sta namenjeni izvajanju dejavnosti distribucijskega operaterja. Agencija za energijo se financira iz nadomestila sistemskega operaterja za izvajanje regulativnih nalog, ki je kot upravičen strošek dejavnosti sistemskega operaterja že vključeno v omrežnino za prenosni sistem.

V skladu z Energetskim zakonom (Uradni list RS, št. 17/14, 81/15, 43/19) in podzakonskimi akti se končnim odjemalcem energije obračunavajo naslednje **energetske dajatve**:

- prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije (prispevek OVE+SPTE),
- prispevek za energetske učinkovitost (prispevek URE)
- prispevek za delovanje operaterja trga.

S **prispevkom OVE+SPTE** se zagotavljajo namenska sredstva za financiranje podporne sheme za subvencioniranje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov (OVE) in soproizvodnjo elektrike in toplote z visokim izkoristkom (SPTE). Podporna shema se izvaja kot oblika državne pomoči in predstavlja instrument nacionalne energetske politike za doseganje obveznega deleža OVE v bruto končni rabi energije iz Direktive 2009/28/ES. Prispevek plačujejo končni odjemalci električne energije glede na napetostno raven prevzemno-predajnega mesta in končni odjemalci fosilnih goriv ter daljinske toplote za končno rabo. Iz prispevka je bilo v letu 2018 s strani končnih porabnikov električne energije skupaj zbranih 143,7 mio EUR, s strani končnih porabnikov fosilnih goriv ter daljinske toplote pa 36,8 mio EUR. V letu 2018 je bilo v okviru podporne sheme subvencioniranih 938 GWh električne energije iz OVE+SPTE. Izplačana sredstva za subvencionirano proizvodnjo v letu 2018 so znašala skupaj 135,1 mio EUR. Največ sredstev za proizvodnjo v letu 2018 je bilo izplačanih sončnim elektrarnam (62,8 mio EUR oz. 46 % vseh sredstev), sledijo SPTE enote na fosilna goriva (28,8 mio EUR oz. 21 % vseh sredstev), elektrarne na lesno biomaso (19,6 mio EUR oz. 15 % vseh izplačanih sredstev) in elektrarne na bioplin (15,0 mio EUR oz. 11 % vseh sredstev). Več informacij o prispevku OVE+SPTE in podporni shemi je dostopnih na naslednji povezavi:

<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/prispevek-za-obnovljive-vire/>

<https://www.energetika-portal.si/nc/novica/n/v-letu-2018-subvencioniranih-938-gwh-elektricne-energije-iz-podporne-sheme-ove-in-spte-4180/>

Prispevek za energetske učinkovitost (**prispevek URE**) je uveden na podlagi Direktive 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L št. 315 z dne 14.11.2012, str. 1), ki zahteva da države članice oblikujejo svoj sistem obveznosti energetske učinkovitosti, določijo deležnike, ki morajo dosegati obvezne prihranke energije znotraj sistema, ter po smernicah iz direktive določiti višino prihranka energije do leta 2020. Skladno z Akcijskim načrtom za energetske učinkovitost 2014–2020 (AN-URE) so določeni ciljni kumulativni prihranki v obdobju 2014–2020 v višini 11.596 GWh. Ta cilj bo Slovenija izpolnila s t.i. kombiniranim sistemom obveznosti doseganja prihrankov energije, kar pomeni, da bodo polovico obveznih ciljnih prihrankov dosegli dobavitelji energije, drugo polovico pa Eko sklad z ukrepi, ki se bodo financirali s pomočjo prispevka URE, ki ga plačujejo končni odjemalci energije. Prispevek URE, ki je določen z Uredbo o zagotavljanju prihrankov energije (Uradni list RS, št. 96/14) v višini 0,08 centa na kilovatno uro, plačujejo končni odjemalci električne energije, zemeljskega plina in toplote iz omrežja ter končni odjemalci trdnih, tekočih in plinastih goriv. Na podlagi 317. člena Energetskega zakona zbrana sredstva iz prispevka URE operaterji in dobavitelji mesečno nakazujejo Eko skladu. V letu 2018 je bilo iz prispevka zbranih 40 mio EUR namenskih sredstev. Eko sklad je v letu 2018 preko javnih

pozivov iz prispevka URE izplačal 28,0 mio EUR nepovratnih sredstev na podlagi Energetskega zakona (od tega 16,5 mio EUR občanom za naložbe v ukrepe učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije v stanovanjskih stavbah; 1,9 mio EUR za naložbe v naprave za samooskrbo gospodinjstev z električno energijo, proizvedeno z izrabo sončne energije; 5,3 mio EUR za naložbe občin v gradnjo skoraj nič-energijskih stavb družbenega pomena in energetske obnove stavb družbenega pomena v lasti občin; 4,3 mio EUR za nakup okolju prijaznih električnih vozil in 0,05 mio EUR za izvedbo energetskih pregledov. Več informacij o prihrankih energije je dostopnih na naslednji povezavi:

<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/prihranki-energije/>

<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/prihranki-energije/prispevek-za-energetsko-ucinkovitost/>

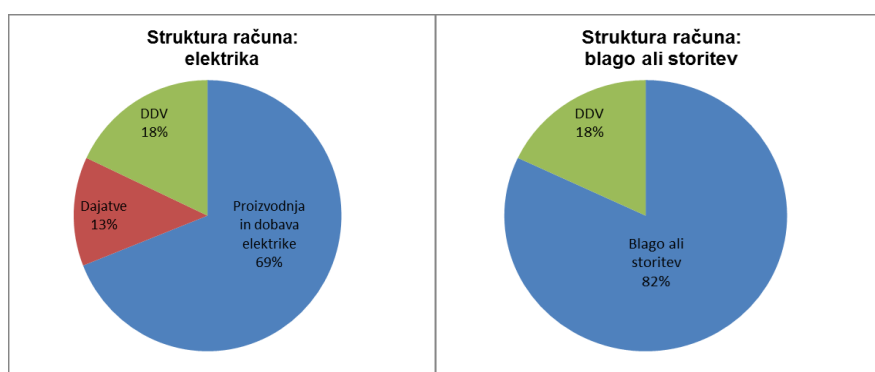
Prispevek za delovanje operaterja trga z električno energijo, ki ga plačujejo vsi odjemalci električne energije v višini 0,00013 EUR na porabljeno kWh, je namenjen za financiranje o gospodarske javne službe operaterja trga z elektriko Borzen, d.o.o., razen delovanja Centra za podpore. V letu 2018 je bilo iz tega naslova zbranih 1,6 mio EUR. Več informacij je dostopnih na naslednji povezavi:

<https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Operater-trga-z-elektriko/Dejavnost-Operaterja-trga>

Trošarina na električno energijo je prihodek državnega proračuna. Po obračunskih podatkih je bilo v letu 2018 zbranih skupaj 31,7 mio EUR javnofinančnih prihodkov iz naslova trošarine na električno energijo.

Davek na dodano vrednost (DDV) je določen kot prihodek državnega proračuna in se obračuna v višini 22 % od osnove, ki vključuje vse prej naštete elemente cene.

Če povzamemo, na računu za oskrbo z elektriko plačujemo stroške proizvodnje elektrike in stroške omrežja, ki sta potrebna, da elektrika pride do vsakega odjemalca. Za povprečno gospodinjstvo v Sloveniji je delež teh dveh stroškov 69 %. Energetske dajatve in trošarina znašajo skupaj 13 %. V končnem računu za elektriko povprečnega gospodinjstva v Sloveniji je še 18 % DDV-ja, kar velja za dobavo vsakega blaga ali storitve v Sloveniji.

Slika 1: Zgolj za 13 % dodatnih dajatev se elektrika razlikuje od vseh drugih izdelkov v trgovini - čevljev ali pralnega praška.

Glede možnosti znižanja stroškov za energijo, vlada odgovarja, da je do znižanja energetskih dajatev in trošarine že prišlo. Za energetske intenzivna podjetja so določenim odjemnim skupinam končnih odjemalcev električne energije s 1. 8. 2015 priznane olajšave in s tem nižja

vrednost prispevka OVE+SPTE. Prav tako je bil z Zakonom o trošarinah (Uradni list RS, št. 47/16) za trošarinske zavezance, čigar letna poraba električne energije presega 10.000 MWh, od 1. 10. 2016 določen nižji znesek trošarine, in sicer s 3,05 EUR na 1,80 EUR na MWh porabljene električne energije. Statistični podatki kažejo, da so slovenska gospodinjstva manj obremenjena od povprečja EU. Končna maloprodajna cena električne energije tipičnega statističnega gospodinjkega odjemalca DC (letna poraba od 2.500 kWh do 4.999 kWh) v Sloveniji v letu 2018 dosega 79 % tehtanega povprečja EU28. Energetske dajatve, trošarina in DDV pa dosegajo zgolj 59 % tehtanega povprečja EU28. Nadaljnega znižanja energetskih dajatev vlada v tem mandatu ne načrtuje.

Glede vprašanja omejitev dobaviteljev pri zaračunavanju storitev končnim kupcem vlada odgovarja, da nekateri dobavitelji zaračunajo kupcem energije pavšalne stroške poslovanja (mesečno nadomestilo za vodenje računa, ki vključuje manipulativne stroške obdelave in pošiljanja računov) in dodatne tržne storitve, ki jih izredno opravijo za odjemalce (npr. prepis računa, izpis postavk, strošek opomina, ipd.). Vlada je z novelo Energetskega zakona EZ-1B (Uradni list RS, št. 43/19) zakonsko omejila zaračunavanje pavšalnih stroškov tako, da morajo odražati dejanske stroške, ki jih načini obračunavanja povzročajo dobaviteljem; pri tem pa se stroški opomina v primeru zamude plačila ne štejejo med te stroške. Odjemalci imajo pravico do brezplačne zamenjave dobavitelja električne energije, tako da lahko izberejo tistega, ki ne zaračunava pavšalnih stroškov in ponuja ugodnejše cene za energijo. Samo z izbiro cenovno ugodnejšega dobavitelja lahko z menjavo povprečni gospodinjški odjemalec v Sloveniji (obračunska moč 6 kW, dvotarifno merjenje, letna poraba 1600 kWh na VT in 2400 kWh na MT) na letni ravni prihrani tudi do 80 EUR. Novela zakona povečuje zaščito potrošnikov, saj dobaviteljem preprečuje zavajajoče ali nepošteno poslovne prakse pri prodaji elektrike in zemeljskega plina preko posrednikov oziroma zastopnikov.